

האשה שלום פרק חמשה עשר יבמות קיח.

עין משפט גב מצוה

לח א מיי פ"ב מהל'
גירושין הל' טו סגמ
עש"ו ט"פ ע"ה ע"ה
ע"ו פ"ב ע"ה
ל"ו ב מיי פ"ט מהלכות
תורות הלכה ד'

תוספות ישנים

הבדלה וק' עניה ור'
יבמה ור' עמנו הו'
ז"ת ה' קיב"ה עעמל
למלמיו הולא' חו [חו
אומרות] שאני קיים
משמע דלס' אחת אומרת
שאני מת הוא הכחשה
ולעיל אמר דלחמ' אומרת
מת משא' אע"פ שחמ'ת
אומרת לא מת. וי"ל
דלדבריו דר' מלך קאמרי
הריב"ן: כל לא מת וכו'
ז"ת ופי' לא ידע ר' יוחנן
דמוכח לה [וממני] וי"ל
הד"פ כל לא מת כגון
שצ"ה אומרת לא מת
ומ"מ מוכיח מממני
דמשמע אשה אומרת לא
מת והך אשה אפי' צ"ה
משמע: אב"ר אפי' חף א"ן
נמי מניח. לדבריה הוא
דמוכח. לכאורה קשה
דשחי ר"ע מודה בזה
דע"כ לא פליגי אלא כיון
דמתיימנ' לגבי נפשה (ח'
להסבילה בתרומה דלאמרי'
ממני' אכל הכה' לא
מתיימנ' דלאמרי' מולין.
וי"ל דדייק לישנ' יצירה (ג'
דשחי מנח חוששין לדבריה.
ולמה י' למימר וממני
כספא חוששין לדבריה אלא
למיק' לדבריה חוששין הו'
לדבר' צ"ה א"ן חוששין ס'
היכא דמתיימנ' לגבי נפשה
כמו בלגומת דר' שמעאל
וכו' קיב"ה ולכן מיימי' בזה
דספא ולא בגא' דרישא:

(א) אולי צ"ל דין מתיימנ'
לגבי נפשה דמותרת להנשא
לאחמ' ג"כ על צ"ה לאוסרה
בתרומה. (ב) צ"ל שחי מנח
כישא' וי"ל שחי' דהויא
ממני' דלקמן ע"פ שח' הלכה
היא ובעלה וזנה למד"ה.

תוס' חד מקמאי

גמ' ולפלוג נמי ר"מ
ברישא אפי' תימא ר"מ כל
לא מת בעדות אשה לאו
בעדות היא. פי' בעדות
צורה קאמר וכן מצאתי
מוגה בס' אבא מארי ז"ל
בכתב ידו אבל בעדות
דעלמא ודאי לאו הכחשה
הוה דהא גבי טוטה
שנאמרת אשה לומר לא
נטמאת ואפי' אשה
אומרת נטמאת ואשה
אומרת לא נטמאת בבת
אחת הויה שותה כדאי'
בפרק מי שקינא. ולא
אמר' כל לא נטמאת
בעדות טוטה לאו הכחשה
הוה: תנן עד א' או' מת
ועד א' או' לא מת אשה
א' אומרת מת ואשה א' או'
לא מת ה"ו לא נטמאת
בשלמא ל"הא הא מני ר"מ
היא אלא לר' יוחנן קשיא.
פי' מודישא בצורה סיפא
נמי בצורה. גם זה מצאתי
מוגה בס' אבא מרי ז"ל
בכתב ידו. ומיחו בושיח
דעלמא דאחת אומרת מת
ואחת אומרת לא מת
אליבא דרבי עקיבא לא
נשא כדברינאן מוטוה.
ה"ו א"לפס הגיה משנה זו
כפשט' ובהדיא מוקמי' לה
כ"מ. ואולי מפני שסחמ'

הכא פשיטא וי"ל דניחא ליה לאקשוי' מסיפא כיון דמשכח לה אי
נמי דרישא דהתם כיון דעד אחד נאמן מן התורה הוה כמרי ותרי ואי
מכחשי אהדדי לא היתה שומה אכל הכה' תקנתא דרבנן היא:
(ו) **ומבחישות** זו את זו הרי אלו לא ינשאו. דודאי אחת מהן

שקרנית ואולי שניהם אומרות שקר
כי לא ידעו אמתם הדברים ואיכא
מאן דלמיר בגמ' דר"מ פליגי ברישא
ואיכא נמי הכחשה ולא תנשא והא
דלל נקט פלוגתייהו ברישא משום
דהוה אמניא דנספיקא מודה:

«**הואיל**» וזו וזו מודות שאין
קיים. אכל המכחשת
ואומרת קיים אותה לא תנשא דרישא
מיתוקמא כוותיהו:

מעמא דאמרה לא מת הא אישתיקא בו' וא"ת מאי

דייק והא לא מת אינטרין ליה
לאשמועינן שאע"פ שמכחשה צ"ה
תנשא וליכא למימר דהא פשיטא כיון
שאין צ"ה מעידה לצדקה דהא
אינטרין טוטה דפליגי ר"מ עלה ולר'
יוחנן נמי אשמעי' דר"מ מודה בזה
ואר"י דדייק מדקאמר זאת שאומרת
לא מת לא תנשא דלא הוה ליה למימי
אלא אחת אומרת מת ואחת אומרת
לא מת תנשא ואלא ידענא דלאומרת
מת קאי דהויא דלא מת שומה
לנפשה חמיכה דאיסורא:

סד"א הא מימת מיית. יש לנו
לומר שמת יותר ממה
שהיתה שותקת דאי שמקה ודאי בעיא
לקלולה אכל כשאומרת לא מת
מחמת שגאה אומרת כן שהיא רוצה
שתענג דאי לא ידעה דמת היתה
שותקת לקללה וא"ת מני מוקס
הכי סלקא דעתא למישיייה כיון
דשומיה לנפשה חמיכה דאיסורא וי"ל
דאפי' מודה ומתה אמתלא לדבריה
אינה נאמנת ולא דמיא (כמוצות כג).
לאשה שאמרה אשת איש אני וחזרה
ואמרה פניה אני דנאמנת כשתנה
אמתלא לדבריה:

דב"ב דא מת בעדות אשה לאו הכחשה היא. נראה לרבינו

יואל דה"ק דכל לא מת אפי' צבת
אחת וצנרות דוקא לא הויא הכחשה
דהימנוה רבנן וצ"ה שאומרת שז
לא מת אין להאמינה אכל צעד ועד
צבת אחת אמר צמתני' צסיפא לא
תנשא ואמרנין לעיל עד אומר מת
והתירוה לישא' הא לא התירוה
לישא' אלא צבו שניהם צבת אחת

לא תנשא ועל כן יש לפרש דצנרות דוקא איירי וטעמא דלא מת דלא הוה צבת אחת וצנרות נהרג הוה דאי הכחשה כיון דשמתין צבות להחיר עצמן ואינן מכוונות דבריהן דלמרי צדדתי ואין יודעות
אמתם הדברים והשתא דייק פסיר מסיפא דקתני אשה אומרת לא מת הרי זו לא תנשא ואפי' צרות משמע כדפי' בקונטרס
דאי לאו הכי מה משמעו היינו עד ועד דעלמא וקאמר בשלמא לר"ה סתמא כר"מ ופליגא דרישא דלמיר תנשא אפי' צבת אחת אלא לרבי
יוחנן קשה כו' אכל אם היינו מפרשים דר' יוחנן איירי דכל לא מת היינו צורה דזה א"כ מאי מקשה מסיפא לר' יוחנן וגם לכולי עלמא יש
להעמידה לר"ה דאיירי צבת אחת אלא ש"מ דכולה שמעמא איירי צבת אחת דוקא צנרה דכל לא מת צדדות אשה לאו דוקא אלא צנרה כדפי':
אשה אומרת מת ואשה אומרת לא מת. (ט) אי אמרי' דלשה אחת מכחשת את העד היכא צנאין יחד ואם אחת הוה אן הוה ליה למימי
הכי דהוה ליה רבותא טפי וצירושלמי מנא ר' יהודה דאין הכי נמי ומייתי' צרייתא הכי: **א"ל** ר' יוחנן קשיא. דלשה אחת אפי' צנרתה
משמע וא"ת מנאן דלמא צנשים בעלמא איירי דהכי תנן צפ' מי שקינא (סוטה דף נ"א): עד אחד אומר נטמאת ועד אחד אומר לא נטמאת אשה
אומרת נטמאת כו' והתם לא קאי אצרות ואפי' קתני אשה וי"ל דהתם ליכא למיטעי בצנרות איירי: **בת ישראל** צ"הן **תאב"ב** בתרומה.
מספקא לר"י אי דוקא בתרומה דרבנן אי נמי בתרומה דאורייתא דלוקמה אחוקה דדייקא ומינסבא ועל צ"ה אין להאמינה ואוקמה
אחוקה אשת איש מידי דהוה אשני שבילין) מיהו איכא הכה' חדא דעביד איסורא ממ"ג וזכי האי גוונא לא ילפינן מוטוה כדמשמע ברש
מסכת נדה (דף ג' ז' וס) ובמס' חולין (דף ט' וס): **א"ה** אנו נמי תנינא. הא דלא מייתי רישא דהאשה שהלכה היא ובעלה שמא משום
דסיפא מיירי צבת יצמה לשוק כמילתיה דרבי טרפון דייק מייתי: **לדבריה** הוא החוששין. תימה לר"י דהכי מייתי סיעמא
לר"ט מהך דקתני לדבריה חוששין ולא לדברי צ"ה דלמא הכה' ר"ע מודה כיון שאם ר"י מוחש לדברי צ"ה ליכא בעירה כלל אכל
דבריה עקיבא אילו לא נמוח לדברי צ"ה ואלכה בתרומה איכא בעירה גדולה ואמר ר"י דלא דייק אלא מיתור וחוששין לדבריה:
אמר

אשה אמרה מה ואשה אמרה לא מת הרי זו לא תנשא. הוהילי וצבת
שניה קודם שתיירוה על פי ראשונה ואפי' שניה זו צ"ה אוקרתה.
ובגמ' מוקמינה לה להאי סתמא כו' מאיר דלמיר צ"ה נמי מכחשא
לה: **גמ'** לא מה אינטריכה ליה. דלע"ג דאי שתקא פשיטא לן דלא

תנשא צדוות צנרתה אינטרין
לאשמועינן היכא דמכחשה לה נמי
לא תנשא דמהו דמימא כיון דלמתיא
ומערערא גליא דעתא דלעזרי לצה
דלמתיא ולעגנה שלם תנשא ותמות
נפשה עם פלשמיס קעבאל הלכך
אפי' היא משתרי קמשמע לן: **צמחוקת**
שנויה. צמחוקת אחרונה חף ראשונה
שנויה דלא מימא סתמא דברי הכל
היא אלא ר' יהודה ור"ה היא דלמיר
צה לא מכחשה: לא מה לאו הכחשה
היא. דרבנן הימנוה לקמא: **ואשה**
אומרת לא מת. אפי' צ"ה צממע:

בתנאי היספ. אצתי צת ישראל
לכהן: **תאכל בתרומה.** צמחוקת
צבעלה קיים ואינה חוששת לעדות
צ"ה הוהיל ואינה נאמנת להשיאה
אינה נאמנת לפוסלה: **ותמוסה**
אסורה. שאין כלה מעידה לחמותה
ואע"ג דלמיר צרישא מת בעלי
דפקע לה דז כלות הוהיל נכרית
אפילו הכי לא מהימנא כדלמיר
לעיל (דף ק"ח): הא לאו צבעלה מיית
ולא חמוה מיית כו': היספ. חמותה
צת ישראל לכהן כו': **גמ'** צערא
דגופא. תשמיש מונעת לה מצבעלה
הו דאי משקרא כדי לקללה שגנשא
(א) ואפי' שהיא נשאת תמות נפשה
עם פלשמיס: **מודי לה ר"ע.** דלא
מחוקשין לה בצקרנית כולי האי ונהי
דלהשיאה לא מהימנא אכל לחומרא
לענין תרומה תיחוש: **ניסן לי בן.**

אשה שהלכה עם צבעלה למדינת הים
וכשילתה מכהן לא היה לה בן ועומדת
בצוקת ייבוס וצבת ואמרה ניסן לי בן
במדינת הים ומת בני ואח"כ מת
בעלי דלא מפקא נפשה מחוקה
קמיימא שעדיין היא צריכה לייבס
נאמנת ומותרת להתייבס: אינה
נאמנת. להנשא לשוק צלל חליצה
דכי הימנוה רבנן לאשה אבעלה
הימנוה דדייקא ומנסבא אכל
לאפוקי נפשה מיבס לא הימנוה
דוימנין דסינא ליה: **וחיישין**
לדבריה. דלפקה נפשה מחוקה ואם
צו יבס לייבמה ולא שצקינן לה
זווללת: **לדבריה.** מיעוטא משמע:
מתני'

אמרה מה בעלי ואחר
כך מת חמי. צמחוקת
אשמועינן דלע"ג דלמיר
ברישא מת בעלי ומתה
שאין זו חמותה והרי היא
לה נכרית. אפילו הכי לא
מהימנא דלמיר מת חמי
ומתמה אסורה (וע"ה
ק"ח). ניתן לי בן
במדינת הים. והיא הלכה
צלל בן ובחוקת עמיה
ליבס (לקטו ק"ח). מת
בעלי ואח"כ בעלי. והיני
וקוקה ליבס ככתמילה,
נאמנת. צמה שאמרה מת,
בני רשון ואח"כ בעלי,
ולא חיישין לנגמ' משום
דקמא ליבס קאמרי, מאי
טעמא הוהיל ובחוקת ייבוס
היתה עומדת ופיה אכר
עלמה על היבס כשאמרה
ניתן לי בן, והוא היה יבוס
להחיר עמיה ליבס ולומר
מת בני רשון (לקטו ק"ח).
בעלי ואחר בני אינה
נאמנת. להנשא לשוק
הוהיל ובחוקת ייבוס יבוס
וחיישין דלמא משום
דסינא ליה קאמרי ניתן לי
בן, וחוששין לדבריה.
שמה אחת הן ואסורה
ליבס זווללת (שם).

אמרה מה בעלי ואחר
כך מת חמי. צמחוקת
אשמועינן דלע"ג דלמיר
ברישא מת בעלי ומתה
שאין זו חמותה והרי היא
לה נכרית. אפילו הכי לא
מהימנא דלמיר מת חמי
ומתמה אסורה (וע"ה
ק"ח). ניתן לי בן
במדינת הים. והיא הלכה
צלל בן ובחוקת עמיה
ליבס (לקטו ק"ח). מת
בעלי ואח"כ בעלי. והיני
וקוקה ליבס ככתמילה,
נאמנת. צמה שאמרה מת,
בני רשון ואח"כ בעלי,
ולא חיישין לנגמ' משום
דקמא ליבס קאמרי, מאי
טעמא הוהיל ובחוקת ייבוס
היתה עומדת ופיה אכר
עלמה על היבס כשאמרה
ניתן לי בן, והוא היה יבוס
להחיר עמיה ליבס ולומר
מת בני רשון (לקטו ק"ח).
בעלי ואחר בני אינה
נאמנת. להנשא לשוק
הוהיל ובחוקת ייבוס יבוס
וחיישין דלמא משום
דסינא ליה קאמרי ניתן לי
בן, וחוששין לדבריה.
שמה אחת הן ואסורה
ליבס זווללת (שם).

אמרה מה בעלי ואחר
כך מת חמי. צמחוקת
אשמועינן דלע"ג דלמיר
ברישא מת בעלי ומתה
שאין זו חמותה והרי היא
לה נכרית. אפילו הכי לא
מהימנא דלמיר מת חמי
ומתמה אסורה (וע"ה
ק"ח). ניתן לי בן
במדינת הים. והיא הלכה
צלל בן ובחוקת עמיה
ליבס (לקטו ק"ח). מת
בעלי ואח"כ בעלי. והיני
וקוקה ליבס ככתמילה,
נאמנת. צמה שאמרה מת,
בני רשון ואח"כ בעלי,
ולא חיישין לנגמ' משום
דקמא ליבס קאמרי, מאי
טעמא הוהיל ובחוקת ייבוס
היתה עומדת ופיה אכר
עלמה על היבס כשאמרה
ניתן לי בן, והוא היה יבוס
להחיר עמיה ליבס ולומר
מת בני רשון (לקטו ק"ח).
בעלי ואחר בני אינה
נאמנת. להנשא לשוק
הוהיל ובחוקת ייבוס יבוס
וחיישין דלמא משום
דסינא ליה קאמרי ניתן לי
בן, וחוששין לדבריה.
שמה אחת הן ואסורה
ליבס זווללת (שם).

אמרה מה בעלי ואחר
כך מת חמי. צמחוקת
אשמועינן דלע"ג דלמיר
ברישא מת בעלי ומתה
שאין זו חמותה והרי היא
לה נכרית. אפילו הכי לא
מהימנא דלמיר מת חמי
ומתמה אסורה (וע"ה
ק"ח). ניתן לי בן
במדינת הים. והיא הלכה
צלל בן ובחוקת עמיה
ליבס (לקטו ק"ח). מת
בעלי ואח"כ בעלי. והיני
וקוקה ליבס ככתמילה,
נאמנת. צמה שאמרה מת,
בני רשון ואח"כ בעלי,
ולא חיישין לנגמ' משום
דקמא ליבס קאמרי, מאי
טעמא הוהיל ובחוקת ייבוס
היתה עומדת ופיה אכר
עלמה על היבס כשאמרה
ניתן לי בן, והוא היה יבוס
להחיר עמיה ליבס ולומר
מת בני רשון (לקטו ק"ח).
בעלי ואחר בני אינה
נאמנת. להנשא לשוק
הוהיל ובחוקת ייבוס יבוס
וחיישין דלמא משום
דסינא ליה קאמרי ניתן לי
בן, וחוששין לדבריה.
שמה אחת הן ואסורה
ליבס זווללת (שם).

אמרה מה בעלי ואחר
כך מת חמי. צמחוקת
אשמועינן דלע"ג דלמיר
ברישא מת בעלי ומתה
שאין זו חמותה והרי היא
לה נכרית. אפילו הכי לא
מהימנא דלמיר מת חמי
ומתמה אסורה (וע"ה
ק"ח). ניתן לי בן
במדינת הים. והיא הלכה
צלל בן ובחוקת עמיה
ליבס (לקטו ק"ח). מת
בעלי ואח"כ בעלי. והיני
וקוקה ליבס ככתמילה,
נאמנת. צמה שאמרה מת,
בני רשון ואח"כ בעלי,
ולא חיישין לנגמ' משום
דקמא ליבס קאמרי, מאי
טעמא הוהיל ובחוקת ייבוס
היתה עומדת ופיה אכר
עלמה על היבס כשאמרה
ניתן לי בן, והוא היה יבוס
להחיר עמיה ליבס ולומר
מת בני רשון (לקטו ק"ח).
בעלי ואחר בני אינה
נאמנת. להנשא לשוק
הוהיל ובחוקת ייבוס יבוס
וחיישין דלמא משום
דסינא ליה קאמרי ניתן לי
בן, וחוששין לדבריה.
שמה אחת הן ואסורה
ליבס זווללת (שם).

(א) צ"ל נפשי, (ב) לקמן
ק"ח, (ג) צ"ל מתיימנ',
(ד) לעיל ק"ח: (ה) לקמן
עמוד צ וק"ח: (ו) ש"ך
לעיל ק"ח: (ז) ג"ז ש"ך סג,
(ח) פסחים י' כחיות ס"ז.

תורה אור השלם

1. יאמר שמעון תמות
נפשי עם פלשתיים יוט
בבא ויפל יבית על
הקרנים ויעל כל העם
אשר בו ויהידי המתים
אשר המית במותו רבים
מאשר המית בחייו.
שופטים טו ד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה צערא וכו'
שנשא ואף על פי שהיא
נשאת: (ב) תוב' ד"ה אשה
וכי' לא מת היא דאמרי
דלשה אחת:

מוסף רש"י

אמרה מה בעלי ואחר
כך מת חמי. צמחוקת
אשמועינן דלע"ג דלמיר
ברישא מת בעלי ומתה
שאין זו חמותה והרי היא
לה נכרית. אפילו הכי לא
מהימנא דלמיר מת חמי
ומתמה אסורה (וע"ה
ק"ח). ניתן לי בן
במדינת הים. והיא הלכה
צלל בן ובחוקת עמיה
ליבס (לקטו ק"ח). מת
בעלי ואח"כ בעלי. והיני
וקוקה ליבס ככתמילה,
נאמנת. צמה שאמרה מת,
בני רשון ואח"כ בעלי,
ולא חיישין לנגמ' משום
דקמא ליבס קאמרי, מאי
טעמא הוהיל ובחוקת ייבוס
היתה עומדת ופיה אכר
עלמה על היבס כשאמרה
ניתן לי בן, והוא היה יבוס
להחיר עמיה ליבס ולומר
מת בני רשון (לקטו ק"ח).
בעלי ואחר בני אינה
נאמנת. להנשא לשוק
הוהיל ובחוקת ייבוס יבוס
וחיישין דלמא משום
דסינא ליה קאמרי ניתן לי
בן, וחוששין לדבריה.
שמה אחת הן ואסורה
ליבס זווללת (שם).

ושנה זו כר"מ פסק כו"מ משום דהו"ל מחלוקת ואח"כ סתם והלכה כסתם. ורישא דמתני' דקתני א' אומר' מת וא' אומר' לא מת זו שאומרת מת תנשא ותטול כתובתה אפי' דר"ה מוקי לה כו' יהודה ור"ה ספק הוב על
דברי ר' יוחנן שהוא רבו דא' כל לא מת בעדות אשה לאו הכחשה היא. ואע"ג דאקשינן לר' יוחנן מסיפא דקתני ה"ו לא תנשא ולא פריק קושא אמרינן ולא תיובתא הלכך הלכה כר' יוחנן דרבו דר"ה הוא. ורישא ר' יהודה
וספא ר"מ ולר' יוחנן דאמר כללא דמילתא כל לא מת באשה לאו הכחשה הוא. סיפא קשה לר"ה ואולי י"ל דספק על מה שכתבתי שלא אמר ר' יוחנן כל לא מת בעדות אשה לאו הכחשה היא אלא גבי צורה אבל באשה
דעלמא הכחשה הוהיל ולא תנשא וכתב המשנה הזאת משום אשה דעלמא ובודאי אינה ליה לרב ז"ל לפרש ולא לסתום: